

7. Протидія світової спільноти анексії Криму й війні на Донбасі: форми, напрями, перспективи. URL: <http://surl.li/sbybf>
8. Радбез ООН висловила підтримку суверенітету України. *LB.ua*. 1 березня 2014 р. URL: <http://surl.li/sbybk>
9. Світ про визнання «ДНР» та «ЛНР»: Путін на цьому не зупиниться. *BBC News Україна*. 22 лютого 2022 р. URL: <http://surl.li/sbybn>
10. Управління ООН з прав людини в Україні презентувало доповіді щодо поводження з військовополоненими та загальної ситуації з правами людини в Україні. *Організація Об'єднаних Націй в Україні*. 24 березня 2023 р. URL: <http://surl.li/fuukc>
11. Усатюк К. Роль ООН у врегулюванні конфлікту між Україною та Росією. *Соціально-політичні студії. Науковий альманах. Праці молодих науковців*. 2022. Вип. 6. С. 87–92. URL: <http://surl.li/sbyaw>

Алексеева Анна

Донецький національний університет імені Василя Стуса

СТРАТЕГІЇ ПОКРАЩЕННЯ МИРОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ООН У КОНТЕКСТІ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТУ МІЖ РФ ТА УКРАЇНОЮ

Ключові слова: *конфлікт між Росією та Україною, миротворча діяльність ООН, ефективність ООН, SWOT-аналіз, вдосконалення миротворчої ролі.*

Keywords: *Russian-Ukrainian conflict, UN peacekeeping; UN effectiveness, SWOT analysis, peacekeeping improvements.*

Сьогодні для нашої держави є важливою співпраця, підтримка та посередництво міжнародних організацій з метою врегулювання воєнного конфлікту. Першочергове місце в порядку врегулювання збройного конфлікту в Україні належить ключовим міжурядовим міжнародним організаціям, що опікуються миром і безпекою у світі, зокрема й Організації Об'єднаних Націй (ООН) [9].

Конфлікт між Росією та Україною є однією з найважливіших проблем сучасності. ООН має потенціал відіграти важливу роль у врегулюванні цього конфлікту через свої можливості у миротворчій діяльності та медіації. Проте українсько-російський конфлікт, що виник у 2014 р., не став успішним прикладом миротворчої діяльності ООН. Той факт, що одна з держав – постійних членів Ради Безпеки ООН є стороною конфлікту, а 24 лютого 2022 р. почала повномасштабну війну проти України, ставить під сумнів актуальність і дієвість наявних методів та механізмів, вимагаючи впровадження рішучих кроків із підвищення ефективності ООН у сучасному світі. Генеральна Асамблея ООН у своїй резолюції від 2 березня 2022 року засудила дії Росії та назвала їх агресією проти України. Міжнародний суд ООН 16 березня 2022 року зобов'язав Росію припинити розпочаті 24 лютого 2022 року воєнні дії в Україні. Рада Безпеки ООН «висловила глибоке занепокоєння з приводу підтримки миру та безпеки України». Члени Ради безпеки нагадали, що «всі держави-члени взяли на себе відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй зобов'язання вирішувати свої міжнародні суперечки мирними засобами» [14].

7 квітня 2022 року резолюція надзвичайної спеціальної сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй призупинила членство Росії в Раді ООН

з прав людини у зв'язку з «серйозним занепокоєнням правозахисною та гуманітарною кризою в Україні, включаючи brutальні та систематичні порушення» Росією прав людини [14]. Але на жаль, повністю виключити Росію з ООН неможливо. І країна, яка порушує міжнародне право та яка веде загарбницьку війну, може використовувати цей майданчик для своєї пропаганди. Зараз як ніколи важливо покращити систему ООН, щоб у майбутньому рішення ООН виконували всі країни-члени і не було право вето у окремих країни.

Таблиця 1

SWOT-аналіз ролі ООН у врегулюванні конфлікту між РФ та Україною

Етап конфлікту	Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
Анексія Криму	Легітимність ООН. Підтримка територіальної цілісності України. Прийняття резолюцій	Неефективність Ради Безпеки. Бюрократія. Недостатнє фінансування. Вплив Росії	Реформування Ради Безпеки. Збільшення фінансування. Залучення нових організацій	Блокування рішучих дій з боку Росії. Ескалація конфлікту. Втрата довіри до ООН
Збройний конфлікт на Донбасі	Моніторингова місія з прав людини. Гуманітарна допомога. Резолюції на підтримку України	Недосконалість Мінських угод. Відсутність миротворчої місії. Нездатність притягнути винних до відповідальності	Розширення мандату моніторингової місії. Введення миротворчої місії. Створення спеціального трибуналу	Ігнорування резолюцій з боку Росії. Посилення збройного конфлікту
Повномасштабне вторгнення Росії	Засудження агресії Росії. Гуманітарна допомога Україні. Координація зусиль міжнародної спільноти	Нездатність зупинити війну. Неефективність санкцій. Відсутність механізмів примусу до миру	Посилення санкцій проти Росії. Створення спеціального трибуналу. Залучення нових країн до врегулювання конфлікту	Затягування війни. Глобальна продовольча криза. Ескалація конфлікту до світового рівня

Дослідження ролі ООН в означеній проблемі в цьому матеріалі проводилося на основі SWOT-аналізу матеріалів ЗМІ, міжнародних актів, аналітичних статей [1–8; 10–13]. ООН є єдиною своєрідною універсальною і за сферою діяльності, і за членством міжнародною міжурядовою організацією.

Основним критерієм під час покращення РБ має бути її ефективна діяльність і вимоги, що висуваються її державами-членами. Вона має стати гнучкою та швидкою у своїй реакції, здатною виконувати функції, покладені на неї членами – не лише постійними, а всіма членами, міжнародним співтовариством загалом.

У контексті покращення миротворчої діяльності організації нами розглянуті кілька варіантів політики, які можуть сприяти досягненню цієї мети. Реформування Ради Безпеки ООН може стати першим кроком у створенні більш ефективної та демократичної системи прийняття рішень. Саме поняття реформування означає зміну чогось шляхом втілення реформ у життя. Під цим поняттям розуміється розробка нових підходів до основних проблемних питань діяльності Ради, а

саме категорії членського складу, представництва регіонів у складі Ради, активізації ролі Військово-Штабного Комітету та удосконалення робочих моментів.

Збільшення фінансування миротворчих операцій може забезпечити необхідні ресурси для успішного виконання завдань миротворців. Використання нових технологій може покращити ефективність та безпеку миротворчих операцій шляхом підвищення рівня моніторингу та координації. Враховуючи ці аспекти, таке комбінування варіантів може сприяти покращенню миротворчої діяльності організації та забезпечити більш ефективний вплив у зонах конфліктів.

Таблиця 2

Варіанти вдосконалення миротворчої діяльності організації

Варіант № 1	Реформування Ради Безпеки ООН. Зміна принципів роботи Ради Безпеки, щоб зробити її більш демократичною та ефективною. Більш швидке та рішуче прийняття рішень щодо врегулювання конфліктів
Варіант № 2	Збільшення фінансування миротворчих операцій. Збільшення бюджету ООН на миротворчі операції, щоб забезпечити їх ефективність. Покращення оснащення та підготовки миротворців. Залучення додаткових ресурсів з боку країн-членів ООН та приватного сектору
Варіант № 3	Використання нових технологій. Застосування нових технологій, як-от дрони та штучний інтелект, для моніторингу ситуації в зонах конфлікту. Покращення комунікації та координації між миротворцями

З урахуванням SWOT-аналізу обраних варіантів вдосконалення миротворчої діяльності ООН найбільш оптимальним варіантом є збільшення фінансування миротворчих операцій. Цей варіант має значні можливості для розширення масштабів миротворчих операцій, покращення оснащення та підготовки миротворців, а також збільшення їх ефективності. До того ж збільшення фінансування може бути досягнуто завдяки залученню додаткових ресурсів з боку країн-членів ООН та приватного сектору. Розробка нових механізмів фінансування та покращення контролю за використанням коштів також дасть змогу уникнути складнощів та тривалості процесу реформування Ради Безпеки ООН і ризику блокування реформ з боку певних країн.

Варіант реформування РБ ООН здається на поточному етапі неможливим. Рада безпеки ООН сьогодні не є достатньо ефективним органом щодо мирного вирішення міжнародних суперечок та дотримання миру і безпеки у всьому світі, однак альтернативи РБ ООН наразі не існує. Будь-який аспект реформування РБ ООН вимагає одностайності її постійних членів і водночас головні пропозиції щодо реформування цього органу спрямовані на зниження ролі постійних членів, тому навряд чи будуть схвалені.

Таблиця 3

SWOT-аналіз обраних варіантів удосконалення

Варіант	Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
1. Реформування Ради Безпеки ООН	Зменшення впливу Росії та інших постійних членів. Більш швидке та рішуче прийняття рішень щодо	Складність і тривалість процесу реформування. Опір з боку Росії та інших країн. Необхідність	Підтримка з боку країн, які прагнуть до демократизації ООН. Використання нових методів дипломатії та переговорів.	Зростання напруженості та конфронтації в міжнародних відносинах. Створення

Варіант	Сильні сторони	Слабкі сторони	Можливості	Загрози
	врегулювання конфліктів. Підвищення легітимності та авторитету ООН	внесення змін до Статуту ООН	Залучення впливових світових лідерів до процесу реформування	альтернативних організацій
2. Збільшення фінансування миротворчих операцій	Можливість розширення масштабів миротворчих операцій. Покращення оснащення та підготовки миротворців. Збільшення ефективності миротворчих операцій	Збільшення фінансового навантаження на країни-члени ООН. Необхідність пошуку нових джерел фінансування. Ризик неефективного використання коштів	Залучення додаткових ресурсів з боку країн-членів ООН та приватного сектору. Розробка нових механізмів фінансування миротворчих операцій. Покращення контролю за використанням коштів	Недостатня готовність країн до збільшення фінансових внесків. Економічна криза та скорочення бюджетів на оборону. Зловживання та корупція в миротворчих операціях
3. Використання нових технологій	Покращення моніторингу ситуації в зонах конфлікту. Підвищення безпеки миротворців. Збільшення ефективності миротворчих операцій	Висока вартість нових технологій. Необхідність спеціальної підготовки миротворців. Ризик порушення прав людини	Розвиток нових, більш доступних та етичних технологій. Співпраця з приватними технологічними компаніями. Розробка чітких правил та етичних норм використання нових технологій	Зловживання новітніми технологіями з боку воюючих сторін. Несанкціоноване використання даних, зібраних за допомогою нових технологій

Важливо зазначити, що жоден із цих варіантів не гарантує успішного врегулювання конфлікту між Україною та Росією. Для цього потрібні спільні зусилля всієї міжнародної спільноти. SWOT-аналіз може допомогти зрозуміти, як ООН визначити пріоритети та розробити стратегію покращення миротворчої діяльності. Натомість це може зробити миротворчі операції ООН більш ефективними та результативними.

Джерела та література

1. Вебсайт ООН з питань України. URL: <https://news.un.org/en/tags/ukraine>
2. Сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>
3. Сайт Міністерства закордонних справ України. URL: <https://mfa.gov.ua/>
4. Українська правда. URL: <https://www.pravda.com.ua/>
5. Європейська правда. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/>
6. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/>
7. BBC News Україна. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian>
8. Резолюції Ради Безпеки ООН щодо України. *Wikipedia*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Резолюція_Генеральної_Асамблеї_ООН_ES-11/6
9. Роль Ради Безпеки ООН у підтримці міжнародного миру та безпеки в сучасному світі та оцінка її ефективності на прикладі України. *Центр безпекових досліджень «СЕНСС»*. 6 лютого 2023 р. URL: <https://censs.org/rol-rady-bezpeky-oon-u-pidtrymtsi-mizhnarodnoho-myru-ta-bezpeky-v-suchasnomu-sviti-ta-otsinka-yiyi-efektyvnosti-na-prykladi-ukrayiny/>
10. Статут ООН. URL: http://www.un.org.ua/images/UN_Charter_Ukrainian.pdf

11. Бугаєнко С. С. Питання реформування ради безпеки ООН: пропозиції, проблеми та перспективи. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 16(2). С. 25–28.
12. Вонсович О. С. Організація Об'єднаних Націй в умовах сучасних викликів і загроз міжнародній безпеці. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2016. Вип. 23(2). С. 36–42.
13. Гавриленко І. Підходи до реформування Ради Безпеки ООН. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2014. Вип. 96(2). С. 100–102.
14. Резолюція 2623 (2022), прийнята Советом Безопасности на его 8980-м засіданні 27 лютого 2022 року. *Організація Об'єднаних Націй. Совет Безопасности*. 2022. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n22/271/35/pdf/n2227135.pdf?token=9ese3GsXBpYrXezG9e&fe=true>

Юрчак Сергій

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ФАКТОРИ ПАСИВНОСТІ ДЕРЖАВ ГЛОБАЛЬНОГО ПІВДНЯ ЩОДО ЗАПРОВАДЖЕННЯ АНТИРОСІЙСЬКИХ САНКЦІЙ

Ключові слова: Україна, Росія, російсько-українська війна, Глобальний Південь, санкції.

Keywords: Ukraine, Russia, Russian-Ukrainian war, Global South, sanctions.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну в 2022 р. остаточно поділило міжнародну спільноту на декілька таборів. Держави, що стали на бік України, відстоюють продемократичні цінності, а Росія в їх очах є безсумнівним агресором. Натомість є кілька держав, як-от КНДР та Білорусь, що не визнали територіальну цілісність і суверенітет України, виступаючи на стороні порушника міжнародного правопорядку. Такі держави не дбають про гарантування соціальних свобод своїх громадян та характеризуються авторитарним, а подекуди й навіть тоталітарним апаратом влади. До того ж їх інтереси суперечать тим інтересам та цінностям, що декларуються та поширюються державами Заходу.

Існує також ще одна доволі велика група держав, що залишаються осторонь від російсько-української війни, дотримуючись нейтралітету. Це переважна більшість країн Глобального Півдня, що намагаються активно не лобіювати свою позицію щодо ситуації в Україні. На відміну від Заходу, держави Глобального Півдня не стали запроваджувати санкції, продовжують активно співпрацювати з РФ у всіх можливих площинах. Особливо варто виділити сферу економічних відносин: це основоположна ланка, що підтримує російську воєнну машину і дозволяє їй продовжувати знищувати українські міста. Індія, Китай, Туреччина та інші держави навіть посилили об'єм торгівлі з РФ після повномасштабного вторгнення [1]. Торгівля з державами Глобального Півдня дає змогу агресору відносно швидко компенсувати фінансові втрати від європейських санкцій, які мали б стати інструментом стримування військового потенціалу РФ та сприяти її внутрішньоекономічному розладу, що ускладнило б фінансування злочинної війни.

Наразі не спостерігається тенденція до зменшення сторонами інтенсивності ведення бойових дій, а перспективи щодо досягнення миру принаймні в першій половині 2024 року є примарними та сюрреалістичними. Варто зазначити, що Ро-